

Tóth Ákos

Bács-Kiskun megye gazdasági teljesítményének vizsgálata

Az elemzésben arra vállalkozunk, hogy a rendszerváltás első éveitől kezdődően bemutassuk, hogyan alakult át Bács-Kiskun megye gazdasága. Milyen módon rendeződött át a vállalati szektor, hogyan alakult a kutatás-fejlesztés és a megye GDP-hez való hozzájárulása?

1. táblázat: Bács-Kiskun megye adatai a gazdasági formák számára vonatkozóan (1991–2013)

Gazdálkodási forma	1991	1994	2000	2005	2010	2013
Jogi személyiségű gazdasági társaság	1693	3707	6980	9049	13462	10927
ebből kft.	1638	3594	6828	8887	13296	10806
ebből rt.	35	97	146	156	166	121
Szövetkezet	248	405	468	438	293	150
Egyéb jogi személyiségű szervezet	16	27	97	148	173	n. a.
Közkereseti társaság	23	186	267	244	190	n. a.
Betéti társaság	1103	4437	7496	8554	7456	3851
Jogi személyiség nélküli gazdasági szervezet	2002	5337	7763	8798	8721	n. a.
Egyéni vállalkozás	26652	37162	32816	34866	72024	n. a.

Forrás: KSH Bács-Kiskun megye statisztikai évkönyvei (1991, 1995, 2000, 2005, 2010, 2014)

A jogi személyiségű társaságok száma 1991–2010 között közel tízszeresére emelkedett, 2010 és 2013 között 2535-tel csökkent. Ezen belül a kft.-k száma 6,5-szeresére, míg a részvénytársaságok száma 3,5-szeresére emelkedett. A szövetkezetek esetében más trend figyelhető meg. 1991–2000 között közel duplájára emelkedett a számuk, viszont 2001–2013 között 468-ról 150-re csökkent, mely utóbbi érték 98-cal kevesebb az 1991-es adatnál. Az egyéb jogi személyiségű szervezetek vannak legkisebb arányban a vállalkozások között. Számuk 16-ról 173-ra emelkedett 1991–2010 között.

A közkereseti társaságok számának növekedése hasonló görbét ír le, mint azt a szövetkezeti formánál láttuk. 1991–2000 között a számuk 23-ról 267-re emelkedett,

ezt követően viszont jelentős visszaesés figyelhető meg, mivel 10 évvel később 77-tel kevesebb közkereseti társaság volt a megyében. A betéti társasági forma sem kivétel az erős ingadozást mutató vállalalkozási formák közül. 1991-ben 1103 bt. volt a megyében, mely szám a 2005-ös évre 8554-re emelkedett, ami 2010-re enyhén visszaesett, majd 2013-ra a bt.-k száma drasztikusan közel felére, 3851-re csökkent. A jogi személyiség nélküli gazdasági szervezeti forma száma folyamatosan nőtt a vizsgált időszakban. Az egyéni vállalkozások száma közel háromszorosára nőtt. A legjelentősebb emelkedés 2005 és 2010 között tapasztalható.

2. táblázat: A külföldi közvetlen tőkebefektetéssel működő vállalkozások (2008–2013)

Területi egység	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Vállalkozások száma összesen						
Bács-Kiskun	657	664	675	663	629	578
Külföldi tőkéje, milliárd forint						
Bács-Kiskun	86,0	97,2	103,7	124,2	215,4	217,2

Forrás: www.ksh.hu

A külföldi közvetlen tőkebefektetéssel működő vállalatok száma a vizsgált időszakban egy 2010-ig tartó enyhe emelkedést követően jelentősen csökkent. Ezen vállalkozások külföldi tőkéje viszont közel háromszorosára nőtt, elsősorban az időszakban megvalósult autóiipari beruházások közvetlen és közvetett hatása-ként (2. táblázat).

3. táblázat: Külföldi érdekeltségű vállalkozások (2000–2012)

Területi egység	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Külföldi érdekeltségű vállalkozás összesen													
Bács-Kiskun	825	775	698	670	622	623	585	622	657	664	675	663	626
Külföldi érdekeltségű vállalkozások külföldi tőkéje, milliárd Ft													
Bács-Kiskun	50,1	57,4	60,6	61,6	69,0	78,1	77,1	84,6	86,0	97,2	103,7	124,2	192,0

Forrás: www.ksh.hu

2000-ben 199-cel több külföldi érdekeltségű vállalat volt a megyében, mint 2012-ben. Ezeknek a vállalatoknak a külföldi tőkéje 2000 és 2010 között a duplájára nőtt, majd az azt követő két évben a 2010-es érték duplázódott meg, mely kiemelkedő eredmény, és egyértelműen az autóiipari beruházásoknak köszönhető.

A kutatóhelyek adatai a 2005–2014 közötti vizsgált időszakban erőteljes ingadozást mutatnak (4. táblázat). Minden mutató tekintetében a 2008-as és 2009-es években figyelhető meg a legnagyobb visszaesés, mely egyértelműen a gazdasági válság hatásának tudható be. A kutató-fejlesztő helyek száma 2013-ban volt

4. táblázat: Bács-Kiskun megye kutatás-fejlesztésre vonatkozó adatai (2005–2014)

6.3.4.1. Kutató-fejlesztő helyek (2005–)		Ebből		A kutató-fejlesztő helyek K+F-tényleges létszáma összesen, fő		Ebből		A kutató-fejlesztő helyek K+F-számított létszáma összesen, fő		Ebből		Ebből		Magyar nyelvű		Idegen nyelvű	
Kutató-fejlesztő helyek száma	Bács-Kiskun megye	Kutató-fejlesztő helyek K+F-tényleges létszáma összesen, fő	Kutató-fejlesztők létszáma	Segéd-személyzet létszáma	A kutató-fejlesztő helyek K+F-számított létszáma összesen, fő	Kutató-fejlesztők létszáma	Segéd-személyzet létszáma	A kutató-fejlesztő helyek K+F-számított létszáma összesen, fő	K+F-költség	Ebből	Magyar nyelvű		Idegen nyelvű				
											Könyvek és folyóiratok, db	Cikkek, db	Könyvek és folyóiratok, db	Cikkek, db			
2005	77	1 158	636	155	505	276	103	3 397,0	3 194,2	202,8	76	172	2	74			
2006	86	1 210	689	150	464	285	84	4 501,5	4 213,5	288,0	41	189	-	75			
2007	72	1 108	706	130	525	334	84	6 177,2	5 295,4	881,8	62	210	3	70			
2008	67	848	603	85	403	290	50	5 615,7	4 513,9	1 101,8	41	171	16	48			
2009	70	966	645	110	506	312	70	4 908,7	4 677,0	231,7	76	193	25	101			
2010	76	1 087	645	199	540	338	105	5 962,6	5 465,1	497,5	106	179	27	105			
2011	84	1 207	720	257	711	440	142	7 523,2	6 678,1	845,1	81	200	16	71			
2012	81	1 302	640	321	776	414	175	9 174,1	7 603,8	1 570,3	37	85	12	43			
2013	97	1 420	700	385	856	450	195	12 150,5	9 036,8	3 113,7	33	81	18	65			
2014	83	1 043	622	257	629	390	128	10 649,5	7 744,9	2 904,6	51	99	16	76			
Átlag	79	1 135	661	205	592	353	114	7 006,0	5 842,3	1 163,7	60	158	15	73			

Forrás: www.ksh.hu

a legmagasabb (97 db), és 2008-ban a legalacsonyabb (67 db), összességében az átlagszám 79.

A kutató-fejlesztő helyek K+F-tényleges létszáma összesen fő mutató is hasonló képet mutat. A vizsgált időszakban átlagosan 1135 fő dolgozott kutató-fejlesztő területen a megyében. Itt is 2013-ban dolgoztak a legtöbben (1420 fő), és 2008-ban a legkevesebben (848 fő). Kutatóként átlagban 661 fő dolgozott, a segédszemélyzet száma átlagosan 205 fő. Ami érdekes, hogy 2012-től a segédszemélyzet száma a kutatók számának felére emelkedett, míg korábban ez az arány 1/5–1/6 volt.

A kutató-fejlesztő helyek K+F-számított létszáma összesen, fő mutató vonatkozásában nincs jelentős eltérés az előző változóhoz képest, a kutató-fejlesztők és a segédszemélyzet számított létszámának aránya (1/5) nem változott olyan jelentősen, mint az előző esetben.

Az összes K+F-ráfordítás átlagban 7 milliárd Ft, ebből 5,8423 milliárd Ft a K+F költség és 1,1637 milliárd Ft a K+F-beruházás. 2005-ről 2013-ra háromszorosára nőtt a K+F ráfordítás.

Évente átlagosan 60 db magyar nyelvű könyv és könyvfejezet, valamint 158 cikk született. Az idegen nyelvű könyv és könyvfejezetek éves átlagos száma 15 db, az idegen nyelvű publikációké 73 db. Összességében a legtöbb magyar és idegen nyelvű publikáció a 2010-es évben született megyei szinten.

A jövőre vonatkozóan az prognosztizálható, hogy a Kecskeméti Főiskolán megvalósuló infrastrukturális fejlesztések és szerkezeti átalakulások hatására a megye kutatás-fejlesztési tevékenysége jelentős fejlődést fog mutatni.

Az egyik legizgalmasabb kérdés, hogy Bács-Kiskun megye milyen mértékben járul hozzá az ország bruttó hazai termékéhez (GDP). Az 5. és 6. táblázat területi egységek szintjén mutatja a GDP alakulását piaci beszerzési áron a 2000–2014-es időszakra vonatkozóan.

5. táblázat: Bruttó hazai termék (GDP) (2000–2006) [piaci beszerzési áron, millió Ft]

Területi egység	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Budapest	4 643 439	5 385 227	6 275 095	6 635 443	7 358 991	8 024 130	8 902 021
Pest	1 068 907	1 348 951	1 646 780	1 861 086	2 086 947	2 272 364	2 408 879
Fejér	646 146	659 794	684 712	755 006	860 494	914 670	998 021
Komárom-Esztergom	340 299	436 479	495 075	620 591	722 493	802 618	784 493
Veszprém	413 228	469 624	501 301	549 524	594 714	610 455	635 951
Győr-Moson-Sopron	734 828	769 370	867 759	974 206	1 031 154	1 079 619	1 216 236
Vas	388 475	395 963	445 432	522 109	545 256	554 608	625 889
Zala	334 252	386 866	446 982	528 498	569 630	572 260	573 938
Baranya	402 483	459 769	506 887	563 304	608 719	646 466	683 239
Somogy	302 460	347 905	392 625	440 259	472 427	485 191	494 799
Tolna	266 616	294 576	329 338	326 520	351 232	368 909	385 776
Borsod-Abaúj-Zemplén	628 944	727 174	794 844	884 396	1 009 318	1 114 775	1 151 970

Heves	303 842	370 204	405 675	447 641	482 463	502 223	530 667
Nógrád	160 802	189 959	208 475	227 774	240 817	245 573	256 883
Hajdú-Bihar	530 676	632 307	707 257	799 216	872 894	917 157	956 184
Jász-Nagykun-Szolnok	365 329	438 385	479 145	511 296	548 635	563 271	631 476
Szabolcs-Szatmár-Bereg	442 921	526 400	565 781	637 158	682 823	711 821	738 153
Bács-Kiskun	510 288	588 257	656 917	699 744	780 266	815 774	865 956
Békés	359 537	412 190	433 633	461 074	509 380	523 530	538 406
Csongrád	466 885	532 498	566 322	620 890	684 147	733 786	759 893
Bács-Kiskun megye rangsora	7	7	7	7	7	7	7

Forrás: www.ksh.hu

A nominális GDP a vizsgált időszakban a 2008-as válságig nőtt, 2009-ben enyhén esett csak vissza, majd 2010-től újra dinamikus növekedés következett be. A válság hatására bekövetkező visszaesés kis mértéke, majd 2010-től a dinamikus bővülés egyértelműen az autópálya térségben történő megjelenésének köszönhető. 2009-ben az autópálya infrastrukturális beruházások hatására volt csak enyhe a visszaesés (más régiókban sokkal jelentősebb volt a visszaesés), 2010-től pedig a termelés megkezdésének és felfutásának köszönhető a jelentős bővülés.

Ami viszont érdekes, hogy Bács-Kiskun megye a vizsgált időszakban mindvégig a 7. helyen áll abban a rangsorban, hogy melyik területi egység milyen mértékben járul hozzá az ország bruttó hazai termékéhez. Látható, hogy az autópálya megjelenése megerősítette a megye hetedik helyét, de 2014-ig nem tudott előrébb lépni a rangsorban.

Összefoglalás

A rendelkezésre álló statisztikai adatok segítségével bemutattuk, hogy hogyan alakult Bács-Kiskun megye gazdasági fejlődése a rendszerváltást követő időszakból az elmúlt két-három évig bezárólag. Minden vizsgált változó vonatkozásában megállapítottuk, hogy a megye fejlődése folyamatos, a 2008-as válság sem vetette jelentősen vissza ezt a dinamikus bővülést. Az elmúlt években bekövetkezett autópálya beruházások ezt a fejlődést még jobban megerősítették.

Felhasznált irodalom

KSH Bács-Kiskun megye statisztikai évkönyvei (1991, 1995, 2000, 2005, 2010, 2014)
www.ksh.hu

6. táblázat: Bruttó hazai termék (GDP) (2007–2014) [piaci beszerzési áron, millió Ft]

Területi egység	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Budapest	9 372 379	10 165 196	10 206 369	10 361 199	10 646 378	10 917 677	11 372 362	11 982 149
Pest	2 795 172	2 826 433	2 712 586	2 907 022	2 935 572	2 896 974	3 108 545	3 373 044
Fejér	1 042 132	1 084 261	950 537	1 007 819	1 126 483	1 137 530	1 223 862	1 326 295
Komárom-Esztergom	871 351	892 376	809 976	865 300	894 349	883 484	929 434	970 027
Veszprém	684 146	709 421	650 550	702 829	713 910	723 350	763 705	840 074
Győr-Moson-Sopron	1 273 943	1 352 445	1 262 131	1 438 328	1 548 787	1 481 682	1 616 212	1 836 599
Vas	602 731	608 111	566 173	596 419	646 802	692 385	753 032	837 135
Zala	597 848	646 643	618 786	638 572	649 501	690 759	648 475	686 725
Baranya	712 043	748 395	715 331	713 062	718 354	720 800	731 278	777 364
Somogy	515 631	549 139	532 962	553 817	575 465	581 108	618 182	637 081
Tolna	419 402	454 317	464 131	458 855	490 493	514 839	547 005	564 942
Borsod-Abaúj-Zemplén	1 190 965	1 204 214	1 119 510	1 130 491	1 176 311	1 219 264	1 289 435	1 416 098
Heves	576 909	595 215	571 359	577 483	589 256	580 978	645 436	686 997
Nógrád	245 174	259 449	247 862	246 662	254 417	255 634	260 654	281 837
Hajdú-Bihar	982 932	1 037 471	1 046 394	1 086 799	1 151 224	1 176 611	1 176 309	1 263 315
Jász-Nagykun-Szolnok	650 907	691 025	697 090	645 262	708 856	718 747	767 009	795 526
Szabolcs-Szatmár-Bereg	775 773	812 811	797 667	819 719	843 271	895 587	913 952	996 532
Bács-Kiskun	886 530	964 760	917 649	918 049	1 010 676	1 054 087	1 151 101	1 254 766
Békés	564 167	593 212	542 957	550 268	581 952	596 129	639 716	670 261
Csongrád	778 506	843 021	828 680	833 740	871 769	890 264	909 301	982 899
Bács-Kiskun megye rangsora	7	7	7	7	7	7	7	7

Forrás: www.lsh.hu